

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizin dört bir yanında üretimin yükünü omuzlayan, tarlada, bahçede, ahırda sabahın ilk ışıklarıyla çalışmaya başlayan kadın çiftçiler, hem tarımsal üretimin bel kemiği hem de kırsal yaşamın sürekliliğini sağlayan en önemli güçtür. Buna rağmen kadın çiftçilerin emeği görünmez kılınmakta, üretimden doğan hakları verilmemekte, sosyal güvenceden yoksun biçimde yaşam mücadelesi sürdürmektedir. Kadın çiftçilerin yaşadığı ekonomik, sosyal ve yapısal sorunların araştırılması, çözüm önerilerinin geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Türkiye’de tarımın yükü büyük oranda kadınların sırtındadır. Kadınlar üretimin her aşamasında yer almakta; tohumu toprağa düşürmekten hasada, hayvancılıktan gıda üretimine kadar tüm süreçte aktif rol oynamaktadır. Ancak bu büyük emek, ne gelirden ne de sosyal güvende karşılık bulmaktadır. Türkiye Ziraat Odaları Birliği verilerine göre, 754 ziraat odasına kayıtlı 956 bin 643 kadın çiftçi bulunmaktadır. Bu rakam tüm kayıtlı çiftçilerin yalnızca yüzde 18,14’üne denk gelmektedir. Yani sahada üretimin yarısını yapan kadınlar, kayıt sisteminde beşte bir bile yer bulamamaktadır. Kadınların çoğu, “ücretsiz aile işçisi” statüsünde görülmekte, gelir elde etmeden üretim yapmakta ve sosyal güvenceye ulaşamamaktadır. Tarım Bağ-Kur sisteminde kayıtlı çiftçi sayısı 427 bin civarındadır. Bunların yalnızca yüzde 24,6’sı kadındır. Dahası, ziraat odalarına kayıtlı kadın çiftçilerin yüzde 88,2’si Tarım Bağ-Kur primini ödeyememekte, yalnızca yüzde 11,8’i sosyal güvenlik kapsamında kalabilmektedir. Milyonlarca kadın çiftçi, emeklilik hayali kuramadan, sigortasız biçimde üretime devam etmektedir. TÜİK verileri, tarımda kadın istihdamının son on yılda dramatik biçimde azaldığını göstermektedir. 2014 yılında 2 milyon 533 bin kadın tarımda çalışırken, 2023 yılı itibarıyla bu sayı 1 milyon 919 bine gerilemiştir. Yani son on yılda 614 bin kadın tarımdan kopmuştur. Tarımda kadın emeğinin azalması, hem kırsal üretimin gerilemesine hem de gıda arz güvenliğinin zayıflamasına neden olmaktadır. Kadın çiftçilerin yaş ortalaması 61’dir. Genç nüfusun tarımdan uzaklaşması, kırsalda yaşlanan bir üretici kitlesi oluşmasına yol açmıştır. Bu durum, ülkenin geleceği açısından ciddi bir risk oluşturmaktadır. Genç kadınlar, artan maliyetler, gelir güvencesizliği, sosyal hak eksikliği ve yaşam koşullarının zorluğu nedeniyle tarımdan kopmakta, kırsal alanlar boşalmaktadır.

Kadın üreticiler, artan girdi maliyetleri karşısında en fazla etkilenen kesimdir. Mazot, gübre, yem, ilaç ve tohum fiyatlarının sürekli artması, üretimi sürdürülemez hale getirmektedir. Kadınlar çoğu zaman aile işletmelerinde “yardım eden” konumunda görüldüğü için tarımsal desteklerden doğrudan yararlanamamaktadır. Tarımsal kredi ve hibe programlarının çoğu erkek üreticilerin üzerine kayıtlıdır. Kadın emeği bu sistemde adeta görünmez hale gelmiştir. Kadın çiftçilerin örgütlenmesi ve kooperatifleşmesi de yeterince desteklenmemektedir. Kırsal kalkınma programları, kadın emeğini güçlendirmek yerine çoğu zaman vitrin projelere dönüşmekte, köklü çözümler üretmemektedir. Kadın üreticilerin toprak mülkiyetine erişimi sınırlı, miras ve paylaşım süreçlerinde söz hakkı zayıftır. Bu durum, kadınların hem üretim hem de gelir paylaşımında ikincil konumda kalmasına neden olmaktadır. Kadın çiftçilerin yaşadığı sorunlar yalnızca bir toplumsal cinsiyet eşitsizliği değil, aynı zamanda bir tarımsal sürdürülebilirlik sorunudur. Kadın emeği olmadan tarımsal üretimin devam etmesi mümkün değildir. Ancak mevcut politikalar, kadınların üretimdeki yerini güçlendirmek yerine zayıflatmaktadır. Bu nedenle, kadın çiftçilerin sosyal güvenceye erişimini kolaylaştıracak, üretimde gelir güvencesi sağlayacak, mülkiyet ve destekleme mekanizmalarında, eşitlik getirecek, kırsalda kadın emeğini görünür kılacak bütüncül bir politika değişikliğine ihtiyaç vardır.

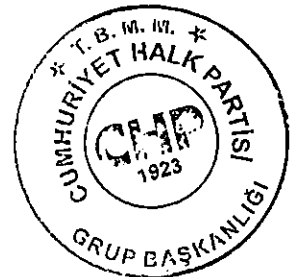

Tarımsal üretimin geleceği, kadınların üretimde kalmasına bağlıdır. Kadın çiftçilerin sorunlarının Meclis çatısı altında ele alınması, sahadan gelen sesin duyulması ve çözüm yollarının geliştirilmesi zorunludur. Kadın emeği görmezden gelinemez. Sosyal adaletin, üretimin ve kalkınmanın yolu, kırsaldaki kadının hak ettiği değeri görmesinden geçmektedir. Kadın çiftçilerin üretim sürecinde yaşadığı ekonomik, sosyal ve yapısal sorunların nedenlerinin araştırılması ve çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla bu konuda Anayasa'nın 98, İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

Saygılarımla. 20.10.2025

Ali Özlü
Ankara M.

Ömer Fethi Gürer
Niğde Milletvekili

14.5.16 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
1 Mahir POLAT	İzmir	
2 Ali Fırat Uzun	Kütahya	
3 A. M. Sami AKKILU	Diyarbakır	
4 İbrahim ARSLAN	Eskişehir	
5 Vedat BUDAY	Kırklareli	
6 Özgür ÇAYIR	Çarşamba	
7 Serkan SARI	Balıkesir	
8 Gamze Altınışık	İstanbul	
9 Gamze TAŞCIER	Ankara Mv.	
10 M. D. D. D.	Mersin	
11 Fehri ÖZKAN	Kırklareli Mv.	
12 Ali KARADAĞ	Uşak	
13 Adnan BEKER	ANKARA	
14 Orhan SİNER	Adana	
15 Mustafa Erol İnce	Adana	
16 T. A. A.	Bolu	
17 Jale Nur SÜLLÜ	ESKİŞEHİR Mv.	
18 M. D. D.	Eskişehir Mv.	
19 Mehmet GÖRMAN	Hatay Mv.	
20 N. Y. H.	İsparta	

